

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศของประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยคาดว่าเมื่อเศรษฐกิจเกิดการพัฒนาแล้ว จะส่งผลให้ความยากจนของคนในประเทศลดลงและแก้ไขปัญหาการว่างงานลงได้ ประเทศไทยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาประเทศเห็นได้จากการเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่ปี 2504 ส่งผลให้การพัฒนาประเทศไทยได้เปลี่ยนฐานจากการพัฒนาทางการเกษตรแบบพอยังชีพ มาเป็นการเกษตรเชิงพาณิชย์ และมุ่งไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว

ผลของการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดการพัฒนาโดยภาพรวมที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการบริการในเขตเมือง ซึ่งภาคอุตสาหกรรมสามารถพัฒนาขีดความสามารถของตนอย่างรวดเร็วทั้งในเรื่องเทคโนโลยี การบริหารจัดการ การลงทุน กระทั่งรวมตัวกันเป็นกลุ่ม สมาคม และเครือข่าย ความสามารถดังกล่าวส่งผลให้อุตสาหกรรมเจริญเติบโตและมีบทบาทที่ทวีความสำคัญ สภาพดังกล่าวทำให้ธุรกิจเอกชนมีการพัฒนาอย่างมีพลังและเป็นระบบ ขณะที่ ภาคชนบทกลับอ่อนแอและตกอยู่ในสถานการณ์ที่เสียเปรียบ เกิดภาวะยากจนและล้าหลัง ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบทขยายตัวมากขึ้น การเติบโตของเมืองไม่ได้เกื้อหนุนการพัฒนาชนบทเท่าที่ควร วิธีการของชนบทเพื่อความอยู่รอดมี 2 วิธี (นันทยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร, 2546:11 – 19) คือ

1) การต่อสู้ตามลำพัง เช่น การทำการเกษตรแบบก้ำวหน้า การหางานทำในเมืองชั่วคราวและถาวร เป็นต้น ซึ่งการอพยพแรงงานทั้งชั่วคราวและถาวรนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่รอดของชาวชนบท

2) การรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่อาจช่วยให้ชาวชนบทอยู่รอด การรวมกลุ่มอาจเป็นทั้งแบบทางการที่จดทะเบียนตามกฎหมายหรือก่อตั้งตามระเบียบของทางราชการ และแบบไม่เป็นทางการ โดยชาวชนบทอาจรวมตัวกันทำกิจกรรมเรื่องใดๆตามความต้องการและวัตถุประสงค์ของตน

การรวมกลุ่มของชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบที่สองนั้น นับว่าได้รับการกล่าวถึงค่อนข้างมากในปัจจุบัน นอกจากนี้รัฐยังสนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในรูปแบบของการรวมกลุ่มสังเกตได้จากรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ส่วนที่ 12 ว่าด้วยเรื่องของ “สิทธิชุมชน” นั้นได้ระบุไว้ในมาตรา 66 ว่าบุคคลซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอันรัฐพึงคุ้มครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน และ มาตรา 67 ที่กล่าวถึงสิทธิที่จะร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ได้กล่าวถึงเรื่องของการรวมกลุ่มของชุมชนในรูปแบบต่างๆเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเองนั้น งานวิจัยของ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปรับกระบวนการทัศน์ทางการเมืองโดยจะต้อง “ขยายประชาธิปไตยลงสู่ประชาชนในระดับรากหญ้า (grass-roots democracy) เพื่อให้พวกเขามีส่วนร่วมโดยตรงในการแก้ปัญหาการทำมาหากินและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเอง ... ไม่ได้มีจุดมุ่งเน้นอยู่แต่การสร้างสถาบันตัวแทนในระดับชุมชนท้องถิ่นเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) อย่างเดียว แม้การขยายประชาธิปไตยในเชิงโครงสร้างเช่นนั้นมีความดีและช่วยแก้ปัญหาในบางระดับ แต่ยังไม่ใช่ว่าหลักประกันที่จะให้ประชาชนมีอำนาจอย่างแท้จริง เว้นแต่จะมีการเชื่อมโยงสิ่งนี้เข้ากับสิทธิชุมชนและการเคลื่อนไหวประชาสังคมในระดับท้องถิ่นด้วย” ประชาชนหรือชุมชน “ไม่ได้ต้องการดำรงตำแหน่งสาธารณะ ไม่ได้ต้องการตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาชิงอำนาจในรัฐสภา แต่ต้องการสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในการพิทักษ์รักษาวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิทธิอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตอยู่โดยไม่ถูกรุกล้ำล่วงเกิน เกี่ยวข้องกับความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนของตน” และ “ทางเลือกและความหลากหลายในการพัฒนาเช่นนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าเราไม่ยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบถึงชุมชนของพวกเขา ยอมรับภูมิปัญญาชาวบ้านในการฟื้นฟูชีวิตของตนเอง ยอมรับการกระจายอำนาจในการกำหนดแนวทางพัฒนาในฐานะส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจทางการเมือง” (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2548: 135 – 138)

จากงานวิจัยดังกล่าวได้สะท้อนความจำเป็นที่เราจะต้องหันกลับมาทบทวนสิ่งที่เรียกกันว่า “ชุมชน” และความเข้มแข็งของชุมชนเสียใหม่ เพราะชุมชนถือว่าเป็นรากฐานของสังคมที่จำเป็นต่อคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆของคน

ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หากกล่าวถึงคำๆนี้ในสามัญสำนึกของคนทั่วไปก็จะหมายถึงบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานที่ราชการ ร้านค้า ที่รวมตัวกันอยู่ร่วมกันในบริเวณหนึ่งๆ ผู้คนมีปฏิสัมพันธ์กันตามระบบความสัมพันธ์ทั้งที่ถูกกำหนดแบบเครือญาติ กำหนดความสัมพันธ์แบบกลุ่ม หรืออาจมีระบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนในรูปแบบองค์กรก็ได้ตามความเข้าใจโดยทั่วไป

ดังนั้น ชุมชน จึงเป็นแนวความคิดแบบนามธรรมที่กว้างขวางในเรื่องขอบเขตมากกว่าที่ราชการหรือฝ่ายบริหารกำหนด โดยมีปัจจัย 3 ประการประกอบกันคือ บริเวณชุมชน ประชาชน และระบบความสัมพันธ์ของประชาชน ส่วนอาณาเขตของชุมชนนั้นไม่อาจจะบออย่างจำกัดได้แน่นอนเพราะเป็นขอบเขตตามธรรมชาติ โดยทั่วไปแล้วชุมชนเป็นระบบสังคมประกอบด้วยสถาบันการศึกษา หน่วยการปกครองของทางราชการ สถาบันครอบครัว สถาบันทางศาสนาและบริเวณชุมชนที่เป็นร้านค้า องค์ประกอบต่างๆเหล่านี้มีลักษณะปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ส่วน

บุคคลหรือสมาชิกในชุมชนหนึ่งอาจเป็นสมาชิกชุมชนหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง และอีกเวลาหนึ่งอาจจะมิได้เป็นก็ได้ วิธีที่จะทดสอบว่าบุคคลหรือครอบครัวนั้นจะเป็นสมาชิกของชุมชนหนึ่งชุมชนใดก็ด้วยการพิจารณาว่าชุมชนนั้นมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือครอบครัวผู้นั้นมากน้อยเพียงใด (พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์, 2549: 76)

ชุมชน จึงเป็นหน่วยสังคมที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล รองลงไปจากครอบครัว จากที่กล่าวมาจึงวิเคราะห์แนวคิดในเรื่องชุมชนพอสรุปได้ว่า ชุมชนจะประกอบด้วยลักษณะดังนี้คือ (ไพรัตน์ เดชะรินทร์ อ้างใน พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์, 2549: 76)

1. มีกลุ่มบุคคล
2. ครอบคลุมอาณาเขตบริเวณหนึ่ง
3. มีสภาพความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถมองเห็นได้จากการยาท ประเพณี ธรรมเนียม และแบบแผนในการดำเนินชีวิต
4. มีผลประโยชน์และความสะดวกสบายร่วมกัน

คำว่า ‘ชุมชน’ ได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้นสังเกตได้จากการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในหมวดที่ ๖ ด้วยเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่สามารถรวมกลุ่มเป็นสมาคม กลุ่ม สโมสร ชุมชน เพื่อประกอบกิจกรรมที่เสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน หรือแม้แต่ความพยายาม ขับเคลื่อนกฎหมายที่สำคัญๆ คือพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางที่สำคัญในอนาคตข้างหน้า ซึ่งขบวนการองค์กรชุมชนได้เคลื่อนไหวในการขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าวมา ยาวนานกว่าสามทศวรรษ ไม่ว่าจะเป็นงานพัฒนาเกี่ยวกับออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ กลุ่มการเกษตร ธุรกิจชุมชน ไปจนกระทั่งประเด็นเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านโครงการของรัฐในอันที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อมในทศวรรษที่ผ่านมา และที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

ความเคลื่อนไหวก่อนที่จะเกิดพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 ขึ้นนั้นมีความเคลื่อนไหวมาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศก่อเกิดเป็นการประชุมร่วมของชุมชนท้องถิ่นโดยแกนนำชุมชนที่มีประสบการณ์และผู้ทำงานด้านการพัฒนาจึงได้ร่วมกันร่างพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนขึ้นเพื่อหวังที่จะหนุนเสริมเรื่องของการทำงานร่วมกัน¹ แบบสภาองค์กรชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีและขยายพื้นที่ทางความคิดในรูปแบบนี้อันถือว่าเป็นประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นจากฐานรากได้ร่วมกันทำ โดยอาจสรุปเป็นลำดับเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวประเด็นดังกล่าวได้ดังนี้¹

- เดือนมกราคม – เดือนมีนาคม 2549 เครือข่ายองค์กรชุมชนร่วมกับวิทยาลัย
- การจัดการทางสังคมจัดสรุปบทเรียน “ประชาธิปไตยชุมชน...การเมืองสมานฉันท์”
- เดือนเมษายน – เดือนพฤศจิกายน 2549 จัดเวทีระดมความคิดเห็นระดับภูมิภาคทั้ง 8 ภาคเพื่อพัฒนาข้อเสนอของภาคประชาชนต่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง

¹ ดูรายละเอียดได้ใน พรรณทิพย์ เพชรมาก, บก. สภาองค์กรชุมชน: รวมพลังสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2550.

- เดือนพฤศจิกายน 2549 ผู้แทนองค์กรชุมชนจากทั่วประเทศ 200 คนเข้าพบนายกรัฐมนตรี (พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์) ณ ทำเนียบรัฐบาลและยกย่องเนื้อหาสาระ พรบ. สภาองค์กรชุมชน ครั้งที่ 1 จากหนังสือ “ต้นทางชุมชน ชุมชนประชาธิปไตย” และหนังสือ “องค์กรชุมชนกับการปฏิรูปสังคมและการเมือง”

- เดือนธันวาคม 2549 – เดือนมกราคม 2550 จัดเวทีระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่าง พรบ.สภาองค์กรชุมชนท้องถิ่นทั้งเวทีในส่วนกลางและส่วนภูมิภาครวม 10 ครั้ง

- เดือนกุมภาพันธ์ 2550 ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชุมชนทั่วประเทศยกย่อง พรบ.สภาองค์กรชุมชนท้องถิ่น พ.ศ....โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ 4 หมวด 44 มาตรา และนำเสนอต่อกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ม.) และปรับปรุงร่วมกับสภาองค์กรท้องถิ่นอีกก่อนนำเสนอต่อสาธารณะในวันที่ 7 มีนาคม 2550

- 2 และ 10 พฤษภาคม 2550 มีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการปรับแก้ร่าง พรบ. ตามความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปรับอำนาจหน้าที่ของสภาให้เป็นสภาทางภูมิปัญญาเพื่อให้มีอำนาจทางสังคมแทนอำนาจทางกฎหมาย เป็นสภาคู่ขนานที่หนุนเสริมองค์กรภาครัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม มีการปรับชื่อเป็นพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน และมอบให้ พอช. (องค์กรพัฒนาเอกชน) ที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนากิจการของสภาทุกระดับ

- 18 มิถุนายน 2550 มีการประชุมร่วมระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ สภาองค์กรชุมชนท้องถิ่น โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานในการประชุม ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วยกับการสนับสนุนให้องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งและเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระดับต่างๆ แต่ยังคงมีความเห็นที่แตกต่างในการสนับสนุนสภาองค์กรชุมชนว่าควรจะเป็นองค์กรตามธรรมชาติที่เป็นองค์กรแบบเป็นทางการ

- 20 มิถุนายน 2550 นักวิชาการเพื่อชุมชนและประชาสังคมยื่นหนังสือถึงประธานสภานิติบัญญัติ (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) เพื่อเสนอขอให้ สนช. เสนอและผ่านร่าง พรบ.สภาองค์กรชุมชนโดยมีอาจารย์มหาวิทยาลัยร่วมลงชื่อ 150 คนและนักวิชาการอิสระร่วมลงชื่อ 150 คน

- 6 กรกฎาคม 2550 เกิดความขัดแย้งทางความคิด โดยมี 4 สมาคม (อบต. อบจ. เทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) มีหนังสือคัดค้านร่างพรบ.สภาองค์กรชุมชน เพราะ

เกรงว่าจะเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนและทับซ้อนกับกฎหมายและอำนาจหน้าที่ขององค์กร หรือหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว อันจะนำไปสู่ความขัดแย้งกันในพื้นที่

- 23 กรกฎาคม 2550 คณะกรรมการกฤษฎีกามีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เห็นด้วยในหลักการที่ให้ชุมชนรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆและเป็นการส่งเสริมบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชน แต่การที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งนั้น ควรจะเป็นไปโดยธรรมชาติ รวมทั้งในบางมาตรการอาจก่อให้เกิดความแตกแยกและซ้ำซ้อนกับ อปท. ได้

- 4 กันยายน 2550 นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม) และ รมว.มหาดไทย ปรีกษาหารือกันนอกรอบ โดยสรุปว่าหากฝ่ายปกครองยังไม่สบายใจก็ควรตราเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ไปดำเนินการร่าง

- กันยายน 2550 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้นำร่างระเบียบดังกล่าวแก่หน่วยงานต่างๆให้ความเห็นเพื่อนำความเห็นไปปรับปรุงร่าง ก่อนจะนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุม คณะรัฐมนตรี

และ ในวันที่ 22 ตุลาคม 2550 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.... ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ และให้ส่งคณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วดำเนินการต่อไป

นับเป็นเวลากว่าสามปีที่มีการถกเถียงในประเด็นกฎหมายที่จะออกมาเพื่อรองรับการเกิดขึ้นของสภาองค์กรชุมชนและเป็นเวลาหลายปีมีความเคลื่อนไหวในประเด็นเรื่องพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนเพื่อคลอบคลุมเป็นกฎหมายบังคับใช้ให้เป็นผล เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนตามวัตถุประสงค์หลักๆของพระราชบัญญัติฉบับนี้ และมาประสบผลสำเร็จเมื่อออกเป็นพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา 8 กุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งนับว่าเป็นความชัดเจนในการบัญญัตินิยามต่างๆ มีกฎ ระเบียบ เพื่อรองรับกิจกรรมของชุมชนที่จะเกิดขึ้นในทศวรรษข้างหน้า โดยได้บัญญัตินิยามความหมายของคำว่า “ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม องค์กรชุมชน และผู้นำชุมชน” ดังนี้คือ

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือหรือสนับสนุนกัน หรือทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรมร่วมกัน หรือดำเนินการอื่นอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีระบบบริหารจัดการและการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้

“ชุมชนท้องถิ่น” หมายความว่า ชุมชนที่อยู่ร่วมกันในพื้นที่หมู่บ้านหรือตำบล

“ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม” หมายความว่า ชุมชนท้องถิ่นซึ่งเกิดขึ้นก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

“องค์กรชุมชน” หมายความว่า องค์กรซึ่งเป็นการรวมตัวของชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งจัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ไม่ว่าประชาชนจะจัดตั้งกันขึ้นเอง หรือโดยการแนะนำหรือจากการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน

และ “ผู้นำชุมชน” หมายความว่า ประธานกรรมการของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมหรือชุมชนอื่น หรือหัวหน้ากลุ่ม หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นผู้นำของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่นในลักษณะเดียวกัน (ดูรายละเอียดในพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เล่ม 125 ตอนที่ 31 ก ในราชกิจจานุเบกษาหน้า 26 – 38 ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551)

พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พุทธศักราช 2551 นี้ มีทั้งหมด 4 หมวด 35 มาตรา โดยให้เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ ...ด้วยชุมชนเป็นสังคมฐานรากที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายตามภูมิโนเวศ การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ ประสบปัญหาความยากจน เกิดปัญหาสังคมมากขึ้น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนถูกทำลายจนเสื่อมโทรม เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้ง มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ การสร้างระบอบประชาธิปไตย และระบบธรรมาภิบาลซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองสิทธิชุมชนและประชาชนให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเห็นสมควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ชี้ให้เห็นชัดเจนถึงการหันมาให้ความสำคัญกับชุมชน ชุมชนดั้งเดิม และฐานรากทางกิจกรรมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและชุมชนพื้นที่อย่างยั่งยืน

การเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว นับว่าเป็นการสร้างเสริมพลังให้การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และเป็นการเปิดโอกาส เปิดช่องทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก

การทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นับว่าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่ที่ผู้วิจัยสนใจที่จะเข้าไปตรวจสอบ วิเคราะห์ และทำความเข้าใจว่าพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พุทธศักราช 2551 ที่ประกาศใช้มาแล้ว 3 ปีเศษนั้น ได้ส่งผลให้ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในด้านใดบ้าง ทั้งนี้โดยเฉพาะบทบาทและการทำหน้าที่ของสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิที่เกิดขึ้นกว่า 14 สภาองค์กรชุมชนตำบลนั้น ได้ดำเนินการในเรื่องใดบ้าง และมีผลอย่างไร ซึ่ง

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องการบริหารและเสริมสมรรถนะการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้บริบทของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนจังหวัดชัยภูมิในการเสริมความเข้มแข็งด้านต่างๆ ให้กับชุมชน ตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนดให้
2. เพื่อศึกษาลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิที่มีสภาองค์กรชุมชนเกิดขึ้นภายหลังมีพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน

1.3 นิยามศัพท์

“สภาองค์กรชุมชน” หมายถึง สภาขององค์กรชุมชนจังหวัดชัยภูมิ

“พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน” หมายถึง พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พุทธศักราช 2551

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงบทบาทของสภาองค์กรชุมชนจังหวัดชัยภูมิในการเสริมความเข้มแข็งด้านต่างๆ ให้กับชุมชน ตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนดให้
2. ทราบลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาองค์กรชุมชนกับหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิที่มีสภาองค์กรชุมชนเกิดขึ้นภายหลังมีพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน